

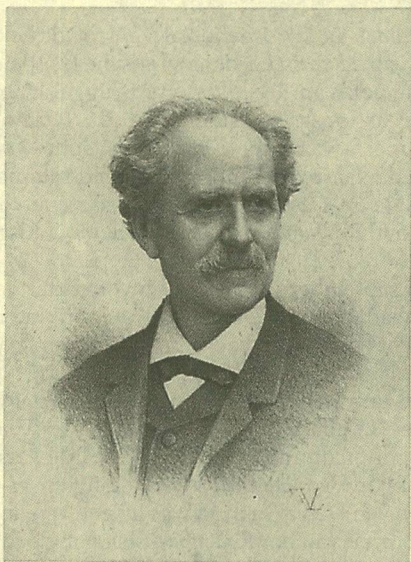
LAVELEYE, Emile V. de (Brugge 5 april 1822 – Doyon 2 januari 1892).

Volgde middelbaar onderwijs in het atheneum van Brugge en het college Stanislas te Parijs, studeerde rechten, eerst te Leuven, dan te Gent, waar hij in 1846 de doctorstitel behaalde. Daarop werd De Laveleye hoogleraar in de politieke economie te Luik (1863-1892). Door zijn politieke, sociale en economische publicaties genoot hij een Europese faam. Veel van zijn politieke en sociale opvattingen kregen vorm in de Gentse *Société Huet*, die behalve voor democratische en republikeinse ideeën ook openstond voor de Vlaamse situatie. Vanuit die groep werd De Laveleye medestichter van het tijdschrift *La Flandre libérale* (1847-1848) en het dagblad *De Broedermin*, waarin hij het streven naar sociale rechtvaardigheid in het bijzonder op Vlaanderen richtte. In 1861 ondertekende hij in naam van al de Gentse liberale kandidaat-volksvertegenwoordigers hun akkoord met de principes van het **Vlaamsch Verbond**. Zijn academische carrière te Luik, zijn wetenschappelijke publicaties en zijn studiereizen door Europa brachten De Laveleye aan de top van het Belgisch intellect. Hierdoor was hij minder in de gelegenheid actief deel te nemen aan de V.B., doch hij bleef in geschriften zijn openlijke sympathie betuigen en schonk de V.B. zo morele steun.

Vlaanderen na 1830 is onvergelijkbaar dieper gevallen dan in onverschillig welke periode uit zijn verleden, schreef De Laveleye in 1871. Desondanks kan er van een Vlaamse kwestie geen sprake zijn, omdat de regering volgens de wetten (die weinig of niet Vlaamsgezind zijn) handelt – en moet handelen. Wel zal, vervolgde hij, de Vlaamse kwestie in haar volle gewicht aan de orde komen bij de volgende stap in de ontwikkeling van de democratie, met name bij de invoering van het algemeen stemrecht. Dan zal de V.B., die nu slechts literair dilet-tantisme is, een onstuitbare nationale beweging worden. Die ontwikkeling mag men niet belemmeren, maar moet men voorbereiden door de sociale ontvoogding als voorwaarde van de individuele emancipatie te bevorderen.

De Laveleye verdedigde de V.B. in de internationale pers. In antwoord op een aanval op de V.B. in de Londense *Pall Mall Gazette* publiceerde hij eerst een rechtzetting op 3 december 1883 en dan een diepgaande analyse op 25 januari 1884 onder de titel *The Flemish Movement in Belgium*. Met dit en andere bijdragen werd hij internationaal vermaard als kenner van nationale bewegingen. Dat gebeurde in het bijzonder door de tweedelige *La Péninsule des Balkans* (1886).

De Laveleye maakte onderscheid tussen 'etnografische nationaliteiten', gebaseerd op afstamming en

Florimond Van Loo, Louisa-Boulevard, 15, Gent.

Emile de Laveleye

Emile de Laveleye behoorde als Luiks hoogleraar tot de Belgische intellectuele elite. Niettemin bracht hij begrip op voor de V.B. en zag hij in dat deze ooit een nationale beweging zou worden. (AMVC)

verwantschap, en 'electieve nationaliteiten', gegrond op de cultuur. In overeenstemming met zijn waardering voor de geestelijke krachten boven de materiële beschouwde hij de wilsnatie van een hogere maatschappelijke orde dan de natuurlijke natie. Hiermee verdedigde hij de bestaansreden van plurinationale staten zoals België en Zwitserland. Hoewel De Laveleye het **federalisme** de beste staatsvorm noemde, achtte hij – in 1871 – een federalisering van België inopportuun. Zijn bezwaren vielen blijkbaar in latere jaren weg, want enkele weken voor zijn overlijden noemde hij zich *un Flamand flamingant, autonomiste, et fédéraliste même*.

WERKEN: *Essai sur l'économie rurale de la Belgique*, 1863; – *La Prusse et l'Autriche depuis Sadowa*, 2 dln., 1870; – 'Encore la question flamande', in *Revue de Belgique* (1871), p. 169-177; – *Essai sur les formes de gouvernement dans les sociétés modernes*, 1872; – *L'instruction du peuple*, 1872; – *De la propriété et de ses formes primitives*, 1874; – *Le protestantisme et le catholicisme dans leurs rapports avec la liberté et la prospérité des peuples*, 1875; – *L'avenir religieux des peuples civilisés*, 1876; – *Le socialisme contemporain*, 1881; – *Éléments d'économie politique*, 1882; – *La péninsule des Balkans*, 2 dln., 1886; – *Le gouvernement dans la démocratie*, 2 dln., 1891.

LITERATUUR: E. Goblet d'Alviella, *Emile de Laveleye, sa vie et son œuvre*, 1895; – M. Wilmotte, *Trois semeurs d'idées*, 1907; – P. Fredericq, *Schets eener geschiedenis der Vlaamsche Beweging*, II-III, 1908-1909; – I. Zlatanoff, *Emile de Laveleye*, 1931; – H.J. Elias, *Geschiedenis van de Vlaamse Gedachte*, II-III-IV, 1963-1965; – P. Lambert, 'E.L.V. de Laveleye', in *BN*, XXXIV, 1968, kol. 528-549; – P. Praet, *Emile de Laveleye: een bio-bibliografische proeve benevens een inleiding in zijn economisch œuvre*, 1979; – M. Dumoulin en C. Coppens, 'E.L.V. de Laveleye', in *NBW*, IX, 1981; – P. Praet, *Emile de Laveleye: bibliografie*, 1992; – M. Bots, *Lettres adressées à Emile de Laveleye*, 1992; – H. van Velthoven, *E. de Laveleye en de Vlaamse kwestie*, 1992.

MARK D'HOKER* EN REGINALD DE SCHRYVER